

RIKSDAGENS SVAR 278/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning

Ärende

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition med förslag till lag om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning (RP 299/2010 rd).

Beredning i utskott

Ekonomiutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (EkUB 36/2010 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lag:

Lag

om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Lagens syfte är att trygga elleveranssäkerheten genom att skapa förutsättningar för upprätthållande av en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning i det finska elsystemet.

Anskaffningen av effektreserver ska ordnas så att den resulterar i ett urval av sådana kraftverksenheter och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som bäst lämpar sig som effektreserv och att effektreservsystemet kan genomföras på ett så ekonomiskt och systematiskt sätt som möjligt samt i form av så ändamålsenli-

ga helheter som möjligt med beaktande av miljöaspekterna.

2 §

Driftsberedskapen hos en enhet som utgör effektreserv

En enhet som utgör effektreserv ska under den tid som driftsavtalet om effektreserv är i kraft hållas i beredskap som möjliggör start av enheten inom högst 12 timmar från det att order om detta getts mellan den 1 december och den 28 februari samt inom högst en månad efter det att order därom getts under övriga tider. Enheten ska dessutom ha beredskap för drift med full effekt under minst 200 timmar mellan den 1 december och den 28 februari.

3 §

Utbjudande på marknaden av el som produceras och flexibilitet i elförbrukningen som tillhandahålls av en enhet som utgör effektreserv

Den el som produceras och den flexibilitet i elförbrukningen som tillhandahålls av en enhet som utgör effektreserv ska bjudas ut på marknaden till ett pris som inte får underskrida de rörliga kostnaderna för ett kondenskraftverk som använder tung brännolja som bränsle, vilka har ökat med värdet av de utsläppsrätter som behövs för produktionen.

2 kap.

Åtgärder för att upprätthålla en effektreserv

4 §

Bedömning av behovet av en effektreserv

Energimarknadsverket har till uppgift att minst vart fjärde år fastställa behovet av en effektreserv. Effektreserven ska dimensioneras så att den främjar upprätthållandet av en hög elleveranssäkerhet i situationer med förbrukningstoppar och under störningar i elimporten. Dessutom ska hänsyn tas till tillgången på sådan kapacitet som uppfyller kraven samt till kostnaderna för anskaffning av effektreserven.

Den effektreserv som behövs samt de grunder på vilka denna har bestämts ska publiceras.

När Energimarknadsverket fattar upphandlingsbeslut om effektreserv kan verket av grundad anledning avvika från den effektreserv som avses i 1 mom.

5 §

Anskaffning av en effektreserv

I effektreservsystemet kan godkännas ett sådant antal kraftverksenheter och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som det behov

av effektreserver som Energimarknadsverket har angett förutsätter.

Anskaffningen av effektreserver ska grunda sig på ett öppet förfarande som baseras på ofientliggjorda kriterier. Energimarknadsverket har till uppgift att fastställa villkoren för anskaffning av effektreserver samt genomföra anskaffningen utgående från dessa på ett jämlikt och icke-diskriminerade sätt. Vid anskaffningen kan anskaffningsperioder av olika längd tillämpas på kapacitet av olika slag.

Energimarknadsverket ska fatta ett skriftligt upphandlingsbeslut om anskaffning av effektreserv. Beslutet ska motiveras. Innan upphandlingsbeslut fattas ska verket höra den i 16 § i elmarknadslagen (386/1995) avsedda stamnätsinnehavare som påförts systemansvar om hur de kraftverksenheter och de objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som deltar i upphandlingsförfarandet lämpar sig som effektreserver.

6 §

Kriterier vid valet av enheter till effektreserven

Av de anbud som erhållits vid ett upphandlingsförfarande ska de antas som enligt de jämförelsegrunder som ansluter sig till anskaffningen av effektreserver och med tanke på effektreservsystemets syfte är de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga eller som har det lägsta priset. Jämförelsekriterier för valet av de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga anbuden kan vara till exempel pris, tekniska fördelar, funktionella egenskaper, miljöegenskaper och driftskostnader.

När totalekonomisk fördelaktighet används som kriterium för valet av anbud ska jämförelsekriterierna och deras inbördes viktning nämnas i förfrågningsunderlaget. Viktningen av de olika kriterierna kan också anges i form av ett lämpligt variationsintervall. Om en inbördes viktning av jämförelsekriterierna av motiverad anledning inte kan göras, ska de anges i prioriteringsordning.

7 §

Förkastande av ett anbud vid ett upphandlingsförfarande

Ett anbud som lämnats in av en innehavare av ett kraftverk eller ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som deltar i ett upphandlingsförfarande kan förkastas, om

1) den kraftverksenhet eller det elförbrukningsobjekt som ställs till förfogande inte uppfyller uppställda krav,

2) det finns skäl att misstänka att priset på den erbjudna kapaciteten leder till en situation i vilken den ersättning som innehavaren av kraftverket eller elförbrukningsobjektet får överskrider de godtagbara kostnaderna för fullgörandet av skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster enligt denna lag,

3) anbudet i övrigt inte uppfyller villkoren för upphandlingsförfarandet,

4) Energimarknadsverket har kännedom om en grund som avses i 50 § i lagen om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (349/2007) och som förutsätter att en anbudsgivare ska uteslutas ur anbudsförfarandet vid ett anbudsförfarande som ordnats i enlighet med lagen i fråga.

8 §

Krav som ställs på kraftverksenheter

Innehavaren av ett kraftverk kan erbjuda effektreservsystemet en separat kraftverksenhet som har anslutits till det finska elsystemet och som uppfyller följande krav:

1) enheten kan startas inom högst 12 timmar mellan den 1 december och den 28 februari och inom en månad under övriga tider,

2) när enheten är i drift har den kapacitet till en effekthöjning om minst 10 megawatt inom 10 minuter från det att order om detta har getts,

3) enheten har beredskap för drift med full effekt enligt driftsavtalet under minst 200 timmar mellan den 1 december och den 28 februari,

4) de miljötillstånd och miljökrav som gäller enheten hindrar inte att enheten drivs i enlighet

med effektreservsystemet under driftsavtalets giltighetstid.

9 §

Krav som ställs på objekt med förmåga till flexibel elförbrukning

En elanvändare kan erbjuda effektreservsystemet ett objekt som har anslutits till det finska elsystemet eller en kombination av sådana objekt som har förmåga till flexibel elförbrukning och som uppfyller följande krav:

1) objektet har beredskap för att införa flexibel elförbrukning inom högst 12 timmar från det att order om detta getts mellan den 1 december och den 28 februari och inom en månad under övriga tider,

2) objektet har förmåga till en flexibilitet i elförbrukningen om minst 10 megawatt inom 10 minuter från det att order om detta har getts,

3) objektet har beredskap för drift med full effekt enligt driftsavtalet under minst 200 timmar mellan den 1 december och den 28 februari.

10 §

Driftsavtal om effektreserv

Den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar ingår med innehavaren av en kraftverksenhet eller av ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som i ett upphandlingsförfarande godkänts för effektreservsystemet ett driftsavtal i enlighet med det upphandlingsbeslut om effektreserv som Energimarknadsverket fattat. På driftsavtalet om effektreserv tillämpas vad som i lagen om offentlighet i myndighetenas verksamhet (621/1999) föreskrivs om offentliga handlingar.

Den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar fastställer i driftsavtalet om effektreserv reglerna om upprätthållandet av effektreservenshetens driftsberedskap, drivandet av enheten samt utbudandet på marknaden av den el som produceras eller den flexibilitet i elförbrukningen som tillhandahålls av enheten. Reglerna ska vara sådana att de inte utan grund påverkar ut-

bjudandet av el och fastställandet av elpriset på marknaden. Reglerna ska publiceras.

Innehavaren av ett kraftverk eller av ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning är skyldig att hålla den enhet som utgör effektreserv i sådan driftsberedskap som förutsätts i driftsavtalet samt att driva enheten och på marknaden bjuda ut den el som produceras eller den flexibilitet i elförbrukningen som tillhandhålls av enheten på det sätt som förutsätts i driftsavtalet.

11 §

Ersättning som ska betalas till innehavaren av en enhet som utgör effektreserv

Den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar betalar innehavaren av en enhet som utgör effektreserv ersättning för att denna fullgör skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster i enlighet med systemet. Ersättningen bestäms i enlighet med det upphandlingsbeslut som Energimarknadsverket fattat i samband med anskaffning av effektreserven. Ersättningen får dock inte överskrida det som behövs för att täcka de kostnader som orsakas av att skyldigheterna enligt driftsavtalet om effektreserven fullgörs, när de inkomster som anknyter till detta och den skäligen avkastning som erhålls vid fullgörandet av skyldigheten beaktas.

Ersättningen betalas i efterskott periodvis så som fastställts i driftsavtalet om effektreserven.

12 §

Finansiering av systemet

Effektreservsystemet finansieras med särskilda avgifter för elförbrukningen, som grundar sig på utnyttjandet av elsystemet och stamnätet och som den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar har rätt att samla in av användarna av överföringstjänster. Med avgifterna kan täckas de skäligen kostnader som den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar orsakas av fullgörandet av de skyldigheter som följer av denna lag samt en skälig ersättning för skötseln av syste-

met. Grunderna för fastställande av avgifterna bör vara jämlika och icke-diskriminerande.

Grunderna för fastställande av avgifter ska publiceras.

3 kap.

Myndighetsuppgifter och påföljder

13 §

Uppgifter i samband med upprätthållande av effektreserven och tillsyn

Arbets- och näringsministeriet har till uppgift att svara för den allmänna styrningen och uppföljningen av verkställigheten av denna lag.

Energimarknadsverket och den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar har till uppgift att i enlighet med denna lag sköta uppgifter i anslutning till upprätthållandet av effektreservsystemet. Energimarknadsverket har dessutom till uppgift att övervaka att lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den följs.

14 §

Regler och villkor som fastställs av Energimarknadsverket

Energimarknadsverket ska genom sitt beslut före idrifttagandet fastställa

1) regler för upprätthållandet av driftsberedskapen hos de kraftverksenheter och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som ingår i effektreservsystemet och för driften av dem samt för bjudandet av den producerade elektriciteten och flexibiliteten i elförbrukningen ut på marknaden,

2) grunderna för fastställande av de avgifter som ska tas ut för finansiering av systemet för upprätthållandet av en effektreserv.

15 §

Tvångsmedel

Om någon bryter mot eller försummar sina skyldigheter enligt denna lag eller enligt de be-

stämmelser som utfärdats med stöd av den, ska Energimarknadsverket ålägga denne att korrigera sitt fel eller sin försummelse. I beslutet om åläggande kan det förordnas på vilket sätt felet eller försummelsen ska korrigeras.

Energimarknadsverket kan förena sitt beslut om åläggande enligt 1 mom. eller sitt beslut om skyldigheten att lämna uppgifter enligt denna lag med vite. Bestämmelser om föreläggande och utdömande av vite finns i viteslagen (1113/1990).

16 §

Brott mot skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster

Energimarknadsverket kan inom fyra månader från det en förseelse upptäckts förordna att ett driftsavtal om effektreserv ska hävas, om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv

1) uppsåtligt har brutit mot den skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster som innehavaren har förbundit sig till i driftsavtalet om effektreserv,

2) vid fullgörandet av skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster på marknaden har bjudit ut el som har producerats eller flexibilitet i elförbrukningen som har tillhandahållits av en enhet som utgör effektreserv till ett pris vars uppenbara avsikt är att höja marknadspriset på el till en nivå som är klart högre än den allmänna prisnivån vid tidpunkten i fråga.

Energimarknadsverket kan ålägga innehavaren av en enhet som utgör effektreserv att återbetala ersättningar som den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar utgående från driftsavtalet har betalat till innehavaren av enheten, om driftsavtalet om effektreserv har hävts i enlighet med 1 mom. eller om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv annars har brutit mot driftsavtalet om effektreserv.

17 §

Återbetalning och återkrav av ersättning

På återbetalning och återkrav av en ersättning som betalats på felaktiga grunder, till ett för stort belopp eller uppenbarligen utan grund eller till följd av hävning av eller brott mot ett driftsavtal om effektreserv tillämpas vad som i statsunderstödslagen (688/2001) föreskrivs om återbetalning och återkrav av statsunderstöd, om inget annat bestäms i denna lag. Det återbetalda beloppet och dröjsmålspåföljden inkomstförs till effektreservsystemet.

I ärenden som gäller återbetalning och återkrav av ersättningen sköter Energimarknadsverket de uppgifter som i statsunderstödslagen föreskrivs för statsbidragsmyndigheten samt fattar beslut om återkrav och dröjsmålspåföljd i fråga om ersättningen. Återbetalning och dröjsmålspåföljd är direkt utsökbara. Bestämmelser om indrivning av dem finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar har till uppgift att driva in det belopp som ska återbetalas och dröjsmålspåföljden.

18 §

Lämnande av uppgifter till Energimarknadsverket

Den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar och innehavaren av en enhet som utgör effektreserv ska trots sekretessbestämmelserna ge Energimarknadsverket de uppgifter som behövs för skötseln av de tillsynsuppgifter som avses i denna lag. Energimarknadsverket har rätt att i sådana lokaler som innehas av den som är föremål för tillsynen granska att uppgifterna är korrekta. Granskning får dock inte utföras i sådana lokaler som används för stadigvarande boende.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

19 §

Bestämmelser om kraftverksandelar

Vad som i denna lag föreskrivs om en kraftverksenhet och kraftverksinnehavare, tillämpas också på en andel i en enhet vid ett andelskraftverk och dess innehavare.

20 §

Åtskiljande av de verksamheter som hänför sig till systemet

Den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar ska skilja åt skötseln av systemet för upprätthållandet av en effektreserv från övriga af-färsverksamheter som företaget bedriver. På åtskiljandet tillämpas 28—34 § i elmarknadslagen. Skötseln av systemet kan också anförtros ett dotterbolag som i sin helhet ägs av den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar. Den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar har rätt att bedriva elanskaffning och elförsäljning i den omfattning som skötseln av systemet förutsätter.

På åtskiljandet av de verksamheter som ansluter sig till effektreservsystemet för innehavare av en enhet som utgör effektreserv tillämpas lagen om skyldighet att medge insyn i och lämna uppgifter om vissa företags ekonomiska verksamhet (19/2003).

21 §

Överklagande

Ett beslut som Energimarknadsverket har fattat med stöd av denna lag får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen

(586/1996), om inte något annat föreskrivs nedan.

Ett beslut som Energimarknadsverket har fattat med stöd av 5, 7 eller 14 § får överklagas genom besvär hos marknadsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. På beslut som Energimarknadsverket fattat med stöd av 5 eller 7 § och på Energimarknadsverket tillämpas vad som i 74 och 75 §, 85 § 1 mom., 86 § 1 och 2 mom., 87 § 1 och 3 mom., 89 §, 91—93 §, 94 § 1 mom. 1—4 punkten, 95 §, 100—102 §, 103 § 1 och 2 mom., 105 § samt i 106 § 1 mom. i lagen om offentlig upphandling (348/2007) bestäms om besväransvisning, delgivning av upphandlingsbeslut, överklagande och påföljder samt om upphandlande enhet, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Ett ärende som gäller överklagande av ett beslut som Energimarknadsverket fattat med stöd av 5 eller 7 § ska behandlas skyndsamt. Ett beslut som Energimarknadsverket har fattat med stöd av 5, 7 eller 14 § får verkställas trots överklagande, om inte den domstol som behandlar besvären eller ansökan bestämmer något annat.

22 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet.

23 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 4 § ska dock tillämpas först från och med den 1 januari 2013. Objekt som har förmåga till flexibel elförbrukning kan utnyttjas som effektreserv från och med den 1 december 2013.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 25 januari 2011
